

Uchwała nr 192
Rady Działalności Pożytku Publicznego
z dnia 28 czerwca 2024 r.
w sprawie projektu ustawy o zdrowiu zwierząt (UC40)

Na podstawie § 10 ust. 5 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2052), art. 35 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r., poz. 571) uchwała się stanowisko Rady Działalności Pożytku Publicznego w sprawie projektu ustawy o zdrowiu zwierząt (UC40).

§ 1

W związku z konsultacjami Rady w projekcie ustawy o zdrowiu zwierząt (UC40) (Dz. U. z 2023 r. poz. 1075) Rada wyraża głębokie ubolewanie nad zmianą w projekcie ustawy dotyczącą administracyjnej kary pieniężnej w wysokości do 56 tys. zł nakładanej w drodze decyzji administracyjnej za obecność osób postronnych na terenie objętym odstrzałem sanitarnym, przy jednoczesnym ustaleniu zaledwie na poziomie 35 tys. PLN maksymalnej wysokości kary za niestosowanie lub nieprawidłowe stosowanie zasad bioasekuracji (i większość innych naruszeń ze strony przemysłu), co godzi w interes społeczny. Rada podkreśla, że sankcje za nieprzestrzeganie przepisów przebywania przez osoby postronne na terenie odstrzału sanitarnego podczas tego odstrzału są niesprawiedliwe społecznie, a wysokość kary jest nieadekwatna do skali przewinienia. Tym bardziej niedopuszczalnym jest nakładanie na obywateli sankcji za obecność w lesie przy tak wadliwym, nieprzystającym do dzisiejszych realiów sposobie informowania o polowaniach zbiorowych. Rada wnosi o wykreślenie tego przepisu.

§ 2

Rada wnosi o zmianę archaicznego systemu informowania o polowaniach zbiorowych polegającego na publikowaniu informacji o planowanych odstrzałach sanitarnych na tablicach urzędów oraz w Biuletynie Informacji Publicznej. Jak wynika z praktyki, w wielu przypadkach obowiązek ten nie jest realizowany, a nawet gdy jest,

z perspektywy obywatela znalezienie informacji o polowaniach zbiorowych jest znacznie utrudnione, albowiem wymaga samodzielnego przeglądania wszystkich obwieszczeń na BIP danego urzędu gminy. Podawany obszar polowania również jest zazwyczaj mało precyzyjny lub niejednokrotnie wskazuje się po prostu cały obwód łowiecki czyli min. 3 tysiące hektarów, obwody łowieckie mogą być także położone na terenie kilku gmin. Należy także mieć na względzie, iż myśliwi w ogóle nie mają obowiązku uprzedzania o polowaniach indywidualnych, które dla obywateli są znacznie mniej dostrzegalne niż polowania zbiorowe.

Rada postuluje wprowadzenie obowiązku informowania obywateli o wszystkich polowaniach w lasach, zarówno indywidualnych, jak i zbiorowych w formie łatwo dostępnej publicznie, a nieumieszczenie informacji o takim odstrzale przez uprawnione organy, powinno wykluczać możliwość karania obywateli za przebywanie na terenie odstrzału.

Rada wnosi o zobowiązanie odpowiednich organów do opracowania systemowego powszechnego mechanizmu informowania o polowaniach, np. ewidencji w rodzaju elektronicznej książki polowań, jaką wewnątrz prowadzą myśliwi, z której dane byłyby przekazywane na adres jednej, rządowej strony internetowej.

§ 3

Jednocześnie Rada zwraca uwagę na zbyt pobłażliwe traktowanie osób, które w nienależyty sposób podchodzą do bioasekuracji w związku z zapobieganiem rozprzestrzenianiu się wirusa afrykańskiego pomoru świń ASF. Rada wnosi o podkreślenie w ustawie znaczenia szybkiego usuwania ze środowiska martwych dzików, by zapobiec transmisji wirusa ASF i nadać odpowiedniej rangi temu postępowaniu, jako głównego sposobu walki z ASF. Rada postuluje wprowadzenie obowiązku pełnego i rzetelnego postępowania w zakresie ustalenia właściwych środków zwalczania ASF na obszarze województwa (WLW) i powiatu (PLW), w szczególności pełnej analizy ryzyka, która uwzględni aktualne dane i wytyczne naukowe w zakresie doboru środków zaradczych: m.in. raporty z poszukiwań padłych dzików, dane o szacunkowej liczebności populacji dzików na obszarze objętym zagrożeniem lub ograniczeniami, dane o zrealizowanym odstrzale planowym i sanitarnym. Rada przypomina Stanowisko Polskiej Akademii Nauk w sprawie

masowego odstrzału dzików: „Z punktu widzenia ASF, redukcja populacji dzików powinna być tylko jednym z działań zmierzających do zahamowania rozprzestrzenienia ASF. Jedynie ok. 5% odstrzelonych dzików miało kontakt z wirusem ASF. Odsetek ten jest znacznie wyższy wśród padłych dzików (80%), w których wirus może utrzymywać się bardzo długo stanowiąc potencjalne źródło zakażenia i dlatego ich szybkie usunięcie ze środowiska naturalnego powinno być działaniem priorytetowym. Wszystkie padłe dziki powinny być pilnie i sumiennie zbierane i badane w kierunku obecności wirusa ASF.” Instytut Biologii Ssaków Polskiej Akademii Nauk w Białowieży wydał następujące rekomendacje: „Kontakt zdrowych dzików z zakażoną padliną jest istotnym mechanizmem transmisji wirusa ASF. Systematyczne wyszukiwanie i usuwanie padłych dzików powinno stanowić podstawowe narzędzie w zwalczaniu ASF, zwłaszcza na obszarach zakażonych, gdzie śmiertelność od ASF jest wysoka i liczba padłych dzików duża. Usuwanie martwych dzików pozwala zmniejszyć ilość wirusa w środowisku naturalnym i skrócić czas utrzymywania się choroby w populacji. Rola pośredniego mechanizmu przenoszenia ASF, tzn. poprzez padlinę, rośnie przy niskich zagęszczeniach dzików. Należy więc zwiększać intensywność poszukiwań martwych dzików wraz z malejącą, w wyniku śmiertelności powodowanej przez ASF i odstrzał, liczebnością populacji. ASF powoduje wysoką śmiertelność w populacji dzików, przewyższając wielokrotnie pozyskanie łowieckie. Dane z Puszczy Białowieskiej pokazują spadek liczebności o 80% na obszarze nie objętym polowaniami (park narodowy) po roku od wybuchu epidemii. Na obszarze objętym polowaniami, czterokrotnie zwiększony odstrzał redukcyjny przyczynił się do pogłębienia spadku liczebności o zaledwie kilkanaście procent w stosunku do śmiertelności spowodowanej przez ASF.” Podobnie wytyczne Komisji Europejskiej i Europejskiego Biura ds. Bezpieczeństwa Żywności „Nadzór bierny, w tym poszukiwanie martwych dzików i utylizacja tusz (...) jest najskuteczniejszym narzędziem wykrywania ASF i monitorowania jego rozprzestrzeniania się.” Wg. nowszych danych Najwyższej Izby Kontroli liczba dzików ze stwierdzonym ASF na tle całkowitej liczby dzików pozyskanych łowiecko i sanitarnie w latach 2019-2021 wyniosła odpowiednio: 2,6% - nosiciele ASF wśród upolowanych i odstrzelonych sanitarnie dzików, 97,4% - upolowane i odstrzelone sanitarnie dziki, które nie były nosicielami ASF.

§ 4

Rada postuluje pozostawienie możliwości karania za wykroczenie w przypadku naruszenia obowiązku corocznych szczepień przeciwko wściekliźnie, obok projektowanej kary administracyjnej z uwagi na długotrwałość postępowań administracyjnych (ścieżka odwoławcza do organu administracyjnego II stopnia, a następnie do sądów administracyjnych). Ponadto funkcjonariusze Policji zostaliby pozbawieni możliwości nakładania mandatów w trakcie interwencji, na których często dochodzi do ujawnienia braku szczepień.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.